

T. G. Masaryk.

Neue Zür. Zeit. prinaša iz pereša Čeha F. S. članek o predsedniku provizorične vlade Čehoslovakov Mašaryku. Iz članka posnemamо to-le:

Kot učenjak na polju filozofije in sociologije je imel profesor dr. Tomáš Garrigue Mašaryk že dolgo pred vojno odlično ime. V avstro - ogrskem političnem miljetu so ga splošno visoko ocenili kot temeljitega in dalekovidnega poznavalca notranjih, v glavnem pa zunanjih zadev donavsko monarhije in Balkana. V inozemstvu je prišlo negativno ime sele tekom vojne vsled njegovega političnega delovanja v široke kroge.

Nekaka tragika tidi v tem, kakor pri marsikaterem drugem prepričanem pacifistu da je on učenec Tolstega, prisel do tega, da je propovedoval vojno. Vse svoje življenje, danes se nahaja v svojem 68. letu, se je boril za boljšo Avstrijo, sedaj pa na koncu njegovega življenja ga smatrajo za glavarja, za dušo vse českoslovaške akcije v inozemstvu. On ima tudi glavni delež na dosedanjih političnih v vojaških pridobitvah českoslovaškega gibanja za svobodo, kateremu se je posrečilo pod njegovim vodstvom po neizrecnih težkočah, očetih tuintam po predsednikih in starem napram avstrijski monarhiji takoreč tradicionalnem prizanaju, postavljati tri skupno skoro 200.000 broječe armade in doseči v političnem oziru znane izjave ententnih držav in Amerike, s katerimi so bili Čeho-Slovaki pripoznani kot zavezniški narod in narodni svet v Parizu kot reprezentant bodoče českoslovaške vlade.

V kulturnem in političnem delovanju Mašaryka pred vojno se zrcali večji del notranjih bojev in zunanje politike Avstrije. Njegovo delovanje kot vseučilišni profesor in politik je bilo velikega pomena ne samo za razvoj českoslovaškega naroda v boju za njegovo bodočnost, marveč tudi za jugoslovenske narode in tako vidimo med sedanjimi voditelji Jugoslovjanov mnogo njegovih nekdanih učencev.

Masaryk je sin revnij staršev iz moravske Slovaške. Na prvo se je bil izčuš za kovača, potem je prišel s podporo v šole v Brno, potem na vseučilišče na Dunaju in v Lipskem, kjer je spoznal svojo ženo, Američanko. Leta 1869., star 29 let, je bil docent na dunajskem vseučilišču, tri leta pozneje profesor filozofije in sociologije na češkem vseučilišču v Pragi. Spisal je več znamenitih filozofskeh, socioloških in tudi političnih knjig in studij. Skoraj vse njegova dela so bile prevedena v tujie jezike. Masaryk je veljal že pred vojno za dobrega poznavalca Rusije in njegova knjiga v dveh zvezkih o Rusiji se je razširila zlasti v Nemčiji.

Ko je prišel Masaryk na češko vseučilišče, je češki narod zapustil pasivno politiko »starčeške stranke in je iskal nove poti v boju proti avstrijskemu sistemskiemu in njegovemu germanizatorjenemu stremljenju. V tem težkom boju za jezik, posamezne šole, pravice do uradov kakor tudi proti gospodarskemu zanemarjanju čeških dežel je iskal češki narod svojo oporo in argumente v svoji slavnih preteklosti in spominih na narodne junake Husa, Chelcičkega, Komenskega, Žižka. Odtod znani prejšnji historizem češkega naroda, ki se je stopnjeval do močnega nacionalizma, romantizma in včasih celo do praznegra radikalizma. Masaryk je nastopil ravno v času, ko so vši ti pojavi načelni cveteli in ker je bil po svoji filozofiji dolacen za to, da išče resnice, je začel najboljši boj proti vsem škodljivim izkastkom povsodi v privaten in javnem življenju, v politiki in gospodarstvu. Gn je hotel, da vidi vsekodobno razmerje tako, kakoršno so v resnicu realno, in na tem temelju njegova filozofija, njegova nagnjenja in tendencije, ki so dobole ime realizem. V teh svojih principih je bil tako sleden, da je spravil včasih obširne kroge češke družbe proti sebi. Zasedoval pa je pri tem edino idejo: češki narod, ki je bil zaplenjen skozi stoletja, v boju s tako močnim sovražnikom, kaoršen je 70milionski nemški narod, ki ga je mogel materialno uničiti, se ni mogel brez tujih pomoči braniti z materialnimi silami in brutalnim nasiljem. Njegovo namemočne orežje je bilo treba iskatati le v visokem, kulturnem, moralnem, metniškem in političnem nivoju.

Ko je leta 1891. stopil v arena praktične politike, je pričel prvotno z drijem Kramafem in poznejsim ministrom drijem Kaizlom takozvanimi mlađečki stranki, ki si je bila takrat zavjevala vodstvo. Kamal pa je zapustil politično prakso, ker mu razmere v češki delegaciji niso ugaiale. Sele po sedmih letih se je zopet lotil praktičnega delovanja, ko je bila tudi formalno njegova stranka, takozvana realistična stranka ustavljena. Njeni pristaši se rekrutirajo v glavnem iz inteligence. Stranka je imela velik vpliv v časopisih in je dosegla, da se je češko življenje znatno realiziralo in popolnoma demokratiziralo.

Masarykovo delovanje v inozemstvu za časa vojne je znano, saj je počelo o niem dan na dan vse časopisje. Samo tako žival in energičen mož, kakor je Masaryk, je mogel vztrajati, premagati velikanske težkoče in doseči stavljeni si cilj. Danes je češka država zagotovljena in Masaryk je predsednik provizorične českoslovaške vlade. Zihpučki oagkčedu ŠZRag

Iz Nemške Avstrije.

Izvršilni odbor nemško avstrijskega narodnega sveta je sklenil provizorično ustavo, ki jo hoče predložiti narodnemu zboru. Po tej ustavi se ustavovi nemško avstrijski državni svet z 12 članji in ravno tolko namestniki, ki se volijo po proporciji. Ta državni svet ustavovi direktori. Predsednik državnega sveta zastopajo državni svet na zunaj, pred državljanji in naprav drugim državam in narodom. Volitev v komisijo se vrši po temelju kliču. Nemški načelniki dobre 8. krščanski socialisti, 6. socialisti demokrati 4 mandate, dunajski svodobomiselci in neodvisna stranka pa po 1 mandat. Načelnik krščanski socialistov prelat Hauser bo baje načelnik ministristva nemško avstrijske republike.

Dunaj, 29. oktobra. Na Dunaju se je konstituiral tudi nemški državni svet za nemško Česko. Za načelnika je bil izvoljen poslanec Pacher.

Dunaj, 30. oktobra. Danes zjutraj se je vršila seja načelnikov strank, v kateri se je izrekla večina udelešnikov za to, da se poslanska zbornica odgodijo do 12. novembra. Poslanec Seitz bo predlagal v tel sei, da se podaljšajo mandati za eno leto in da naj zbornica reši še nekatere justične predpisi. Postane Wolf je napadal zunanjega ministra grofa Andressyja, ki ga je imenovan. Cete generalov von Eberhard in von Waldow, ki so se bile odlikovale v težkih bojih zadnjih dni, so tudi včeraj izvoljene v obrambi popoln uspeh. Docela so odbile sovražnike in 18 km široki napadali fronti. V bojih ob severnem rubu Malega St. Quantina (St. Quentin le Petit) se je odlikoval braniborski polk telesne straže št. 8, vzhodno od Bannogna, zapadno - vestiški pešpolk št. 53 in na Aisneških višinah meilenburski ilirski polk št. 90. Dell postojanek severo - zapadno od Herpyja so začasno prešli v nasprotnikovo oblast, pa smo jih v protinapadu zopet vzel. V večernih urah se nas je sovražnik opetovali luti v luhih delnih napadih ki pa so se povzeli izjavili pred našimi črtami. Francoz je imel včeraj težke izgube. Razdeljeni je mnogo oklopnih voz. Ob obeh stranch Vouziers ter vzhodno od Aisno ob času da čaša artilerijski boj. Sestreljili smo včeraj 27 sovražnih letal in 6 prveznih balonov. Poročnik Dörr je dosegel svojo 31. in 34. poročnik Frommherz svojo 30., poročnik Naether svojo 25. zmago v zraku. — Šef generalnega štaba armade na bojišču.

Izvršilni odbor začasnega nemško-avstrijskega narodnega zboru je predložil danes v plenarni seji besedilo note, ki naj se odpošije predsedniku Wilsonu. Nota predvsem naznana ustanovitev nemško - avstrijske države. Potem ugotavlja, da priznava nova država vsem drugim narodom v monarhiji neomejeno pravico, da sami določijo svoje stališče v družbi narodov, enako pravico pa zahteva tudi za nemški narod. Na mirovnih pogajanjih ni opravilni govoriti in sklepiti miru v imenu Nemške Avstrije nihče drugi, nego izvršilna oblast, ki jo bo postavil nemško - avstrijski narodni zbor. Zato prosi predsednika Wilsona, naj da je nemško - avstrijski državi nemudoma priliko, da začne direktna pogajanja z zastopniki vseh vojujočih se držav v svrhu splošnega miru. Izvršilni odbor sprejema vsa Wilsonova načela in smatra čeho-slovaški in jugoslovenski narod kot popolnoma neodvisni državi; pripravljen je, z njima urediti svoje odnosne potom svobodnih dogovorov. Vsa spornopravščanja med Nemško Avstrijo in čeho - slovaško ter jugoslovensko državo naj reši razodisči v smislu določb haške konference. Potem opozarja nota predsednika Wilsona na nemško ozemlja na sudetskih deželah in izjava: Ob sebi se ume, da zahteva nemško - avstrijska država tudi nemška ozemlja Češke, Moravske in Slezije. Trafnega miru v Evropi ni mogoče zagotoviti, ako se 3/4 milijona Nemcev proti njihovi volji podvrže Čehom in takrat ustvari v novi čeho - slovaški državi nemška irredenta. O določitvi meja smo pripravljeni pogajati se s poklicanimi zastopniki češkega naroda. Ako se v tem ne bi mogli zediniti, naj bi odločilo svobodno ljudsko glasovanje pod kontrolo nevtralnih držav. Enako naj se urede vsa sporna vprašanja z jugoslovensko državo in Italijo. Končno prosi, naj se prepreči vsako nadaljnje nepotrebitno prelivanje krv in tako na vseh frontah izvede premire in začne med narodi pogajanja za splošni mir. Podpisali so noto poslanci Dinghofer, Fink in Seitz.

Andrassy Lansing.

(Komentar k prošnji za premirje.)

Dunaj, 28. oktobra. Zunanji minister grof Andressy je danes naložil na ameriškega državnega tajnika Lansinga to - le brzojavko: Takoj ko sem prevzel vodstvo zunanjega ministarstva, sem vam odnosil oficijski odgovor na Vašo noto od 18. oktobra, iz katerega povzame, da smo v vseh točkah spreli načela, ki jih je predsednik Zedinjenih držav postavil v svojih različnih izjavah. V polnem soglasju s stremljenimi predsednikom Wilsonom, da se preprečijo bodoče vojne in ustvari rodbina narodov, smo že vse pripravili, da morejo narodi Avstrije in Ogrske svoje bodoče stanje dovršiti in določiti po lastni želji ter popolnoma neoviran.

Odkar vladata cesar in kralj Karel, sem neprestano stremel za tem, prvesti vojno do konca. Boli nego kdajkoli je to danes želja vladarja in vseh narodov Avstrije in Ogrske ki so prepoljeni prepričani, da more biti njih bodoča usoda zaradi vsočna same v mirnem razvitku brez pretresov, hudičnih preizkušenj, pomankanja in briščnosti.

Obrat se zatorej, g. tajnik, naravnost na Vas s prošnjo, da volivate na predsednika Zedinjenih držav, da naj v interesu humanitete ter v korist vseh narodov Avstro - Ogrske dovede do premirja na vseh frontah in da se čim prej tudi prične mirovna pogajanja.

Dunaj, 28. oktobra. Avstro - ogrska vlada je obenem z noto, naslovljeno na državnika Lansinga sporočila, da niso vsebino tudi francoski, angleški, japonski in italijanski vlad s prošnjo, naj jo podpirajo pri gosp. predsedniku Wilsonu.

Vojne vesti.

AVSTRIJSKO URADNO PÓROČILO.

Dunaj, 30. oktobra. (Koresp. urad.) Italijansko bojišče: Ob tirolski fronti je majnotno bojevanje. Med Brento in Plavo so sveže sovražne sile s premočjo napadle goro Asolone in goro Pertica. Naše oddi s brezpremernim junastvom in vojaško zvestobo boreče se čete so uničile vse nasprotnike napore. V beneški ravni so Anglezi in Italijani nadalje napadli. Posredilo se jim je, ko so zastavili vse bolne pomočke, severno in južno od Montella blestivo razširili svoje vdorišče. Da se z dejaniem potrdi naš ponovno izražen sklep, da naj se skleneta borbo narodov zaključujejoč premirje in mir, bodo naše na Italijanskih tleh bojito se čete zasedeno ozemlje. — Južno v hodno bojišče: Vzhodno krije naših bojništ in v Srbiji je že izvršilo prehod na donavski severni breg. Umikanje k Savin Drini se vrši nadalje po načrtu. Sovražnik nikter ne tiči za nam. Poslednje straže naših albanskih bojništ sili so odbrile le posamezne letalne napade. — Šef generalnega štaba.

NEMŠKO URADNO PÓROČILO.

Berlin, 30. oktobra. (Koresp. urad.) Zapadno bojišče: Vojna skupina

prestolonaslednika Ruprechta. V Lysini žini, med Lysom in Escautom, pri Famarsu ter pri Engle - Fontaini smo zavrnili ljute nasprotnikove delne napade. Angleški ogenci na Toulmayska prednostju in na selšču v Escautini nizini je zopet zahtevala ladino žrtev med civilnim prebivalstvom. — Vojna skupina nemškega prestolonaslednika. Ob Olskem pretoku so se zbrana glavljizlavovi luti sovražnikovi napadi. Po močnem topovskem boju je Francoz, zastavljajoč mnogostevilne oklopne vozove, zopet napadel med Nizy le Contom in Alsonom. Cete generalov von Eberhard in von Waldow, ki so se bile odlikovale v težkih bojih zadnjih dni, so tudi včeraj izvoljene v obrambi popoln uspeh. Docela so odbile sovražnike in 18 km široki napadali fronti.

Dunaj, 30. oktobra. Danes zjutraj se je vršila seja načelnikov strank, v kateri se je izrekla večina udelešnikov za to, da se poslanska zbornica odgodijo do 12. novembra. Poslanec Seitz bo predlagal v tel sei, da se podaljšajo mandati za eno leto in da naj zbornica reši še nekatere justične predpisi. Postane Wolf je napadal zunanjega ministra grofa Andressyja, ki ga je imenovan. Cete generalov von Eberhard in von Waldow, ki so se bile odlikovale v težkih bojih zadnjih dni, so tudi včeraj izvoljene v obrambi popoln uspeh. Docela so odbile sovražnike in 18 km široki napadali fronti.

Dunaj, 30. oktobra. Danes zjutraj se je vršila seja načelnikov strank, v kateri se je izrekla večina udelešnikov za to, da se poslanska zbornica odgodijo do 12. novembra. Poslanec Seitz bo predlagal v tel sei,

da se podaljšajo mandati za eno leto in da naj zbornica reši še nekatere justične predpisi. Postane Wolf je napadal zunanjega ministra grofa Andressyja, ki ga je imenovan. Cete generalov von Eberhard in von Waldow, ki so se bile odlikovale v težkih bojih zadnjih dni, so tudi včeraj izvoljene v obrambi popoln uspeh. Docela so odbile sovražnike in 18 km široki napadali fronti.

Dunaj, 30. oktobra. Danes zjutraj se je vršila seja načelnikov strank, v kateri se je izrekla večina udelešnikov za to, da se poslanska zbornica odgodijo do 12. novembra. Poslanec Seitz bo predlagal v tel sei,

da se podaljšajo mandati za eno leto in da naj zbornica reši še nekatere justične predpisi. Postane Wolf je napadal zunanjega ministra grofa Andressyja, ki ga je imenovan. Cete generalov von Eberhard in von Waldow, ki so se bile odlikovale v težkih bojih zadnjih dni, so tudi včeraj izvoljene v obrambi popoln uspeh. Docela so odbile sovražnike in 18 km široki napadali fronti.

Dunaj, 30. oktobra. Danes zjutraj se je vršila seja načelnikov strank, v kateri se je izrekla večina udelešnikov za to, da se poslanska zbornica odgodijo do 12. novembra. Poslanec Seitz bo predlagal v tel sei,

da se podaljšajo mandati za eno leto in da naj zbornica reši še nekatere justične predpisi. Postane Wolf je napadal zunanjega ministra grofa Andressyja, ki ga je imenovan. Cete generalov von Eberhard in von Waldow, ki so se bile odlikovale v težkih bojih zadnjih dni, so tudi včeraj izvoljene v obrambi popoln uspeh. Docela so odbile sovražnike in 18 km široki napadali fronti.

Dunaj, 30. oktobra. Danes zjutraj se je vršila seja načelnikov strank, v kateri se je izrekla večina udelešnikov za to, da se poslanska zbornica odgodijo do 12. novembra. Poslanec Seitz bo predlagal v tel sei,

da se podaljšajo mandati za eno leto in da naj zbornica reši še nekatere justične predpisi. Postane Wolf je napadal zunanjega ministra grofa Andressyja, ki ga je imenovan. Cete generalov von Eberhard in von Waldow, ki so se bile odlikovale v težkih bojih zadnjih dni, so tudi včeraj izvoljene v obrambi popoln uspeh. Docela so odbile sovražnike in 18 km široki napadali fronti.

Dunaj, 30. oktobra. Danes zjutraj se je vršila seja načelnikov strank, v kateri se je izrekla večina udelešnikov za to, da se poslanska zbornica odgodijo do 12. novembra. Poslanec Seitz bo predlagal v tel sei,

da se podaljšajo mandati za eno leto in da naj zbornica reši še nekatere justične predpisi. Postane Wolf je napadal zunanjega ministra grofa Andressyja, ki ga je imenovan. Cete generalov von Eberhard in von Waldow, ki so se bile odlikovale v težkih bojih zadnjih dni, so tudi včeraj izvoljene v obrambi popoln uspeh. Docela so odbile sovražnike in 18 km široki napadali fronti.

Dunaj, 30. oktobra. Danes zjutraj se je vršila seja načelnikov strank, v kateri se je izrekla večina udelešnikov za to, da